

E-ISBN
978-625-7804-30-1

SPOR HUKUKUNDA UZMAN ARABULUCULUK

Yazar: Arb. Av. Tarkan ERDAL

Editörler: Arb. Av. Nezh DAĞDEVİREN, Prof. Dr. Şebnem AKİPEK ÖCAL

SPOR HUKUKUNDA UZMAN ARABULUCULUK

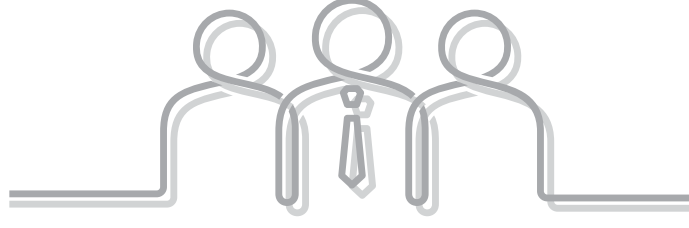
E-ISBN 978-625-7804-30-1

Yapım: Optimist Yayın Grubu San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No.: 44998, 0 216 481 29 17-18, optimist@optimistkitap.com

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı'na aittir. Bütün hakları saklıdır. İlgili kuruluştan izin almadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt veya başka şekillerde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright © 2020
Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı
Adalet Bakanlığı Ek Bina Milli Müdafaa Cad. No:22 Kat: 3 No:5
Bakanlıklar Kızılay / ANKARA
Tel: 0 312 414 80 09, <http://www.adb.adalet.gov.tr/>

SPOR HUKUKUNDA UZMAN ARABULUCULUK

Yazar

Arb. Av. Tarkan ERDAL

Editörler

Arb. Av. Nezih DAĞDEVİREN

Prof. Dr. Şebnem AKİPEK ÖCAL

KISALTMALAR

HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUAK	: Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
İMİK	: İş Mahkemeleri Kanunu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
PFSTT	: Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı
SHGM	: Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TFFKGHK	: Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun
TTK	: Türk Ticaret Kanunu

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	11

BÖLÜM 1

ARABULUCULUK FAALİYETİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	13
I. ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLU OLARAK ARABULUCULUK	13
II. ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLU OLARAK ARABULUCULUĞUN ÖZELLİKLERİ	14
III. ARABULUCU	16
IV. DAVA ŞARTI ARABULUCULUK	16

BÖLÜM 2

SPOR HUKUKU VE SPOR HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN ALACAKLARIN ARABULUCULUĞA ELVERİŞLİLİĞİ	19
---	----

I. TÜRKİYE'DE SPOR TEŞKİLATI VE İŞLEYİŞİ	20
A. FEDERASYONLAR	21
B. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU	22
C. SPOR FEDERASYONLARININ HUKUK KURULLARI VE TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU HUKUK KURULLARI	22

II. SPORCU SÖZLEŞMELERİ	25
- SPORCU	25
- ANTRENÖRLER VE TEKNİK DİREKTÖRLER	25
- MENAJERLER	26
- KULÜPLER	26

III. BAZI SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE FESHEDİLMESİ	27
A. Futbol Sözleşmelerinin Feshedilmesi	27
B. Futbol Teknik Direktörlerinin/Antrenörlerinin Sözleşmesinin Feshedilmesi:	29
C. Diğer Spor Branşları:	30

BÖLÜM 3

ÇALIŞMA HAKKI OLARAK SPOR VE ARABULUCULUK	33
--	----

I. SPORCU ALACAKLARI VE ARABULUCULUK	33
A. SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLANAN ALACAKLAR	33
B. DİSİPLİN CEZALARI	36

II. TEKNİK DİREKTÖRLERİN/ANTRENÖRLERİN ALACAKLARI VE ARABULUCULUK	37
--	----

III. MENAJERLİK SÖZLEŞMESİ VE ARABULUCULUK	38
---	----

BÖLÜM 4

SPOR HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN UYGULAMALAR	41
UYGULAMA 1:	41
UYGULAMA 2:	42
UYGULAMA 3:	42
UYGULAMA 4:	42
ÖNERİLEN KAYNAKLAR	44

ÖNSÖZ

Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından biri olan arabuluculuk, esasında öteden beri var olan, özünde uzlaşma kültürünü barındıran ve geçmişimizde de uygulanan bir sistemdir. Ahilik teşkilatı 800 yıl öncesinden başlamak üzere esnaflarımız arasında barışa katkı sağlamıştır. Ülkemizde ise 2013 yılında ihtiyari olarak uygulanmaya başlanan ve uyuşmazlıkların daha az masrafla ve daha hızlı sürede çözümlenmesini sağlayan bir alternatif uyuşmazlık yöntemi olan arabuluculuğun son yıllarda farkındalığı artmış ve kullanımı yaygınlaşmıştır.

2018 yılında öncelikle iş uyuşmazlıklarında, 2019 yılında ticari uyuşmazlıklarda ve son olarak 2020 yılında tüketici uyuşmazlıklarında dava şartı sisteminin getirilmesi ile birlikte, uyuşmazlıkların taraf iradelerine uygun olarak, kazan-kazan esasına dayalı bir biçimde çözülmesi ve mahkemelerdeki dosya yükünün azaltılmasının yanı sıra arabuluculuğun vatandaşlarımız ve iş dünyası nezdinde benimsenmesi sağlanarak ülkemizde uzlaşma kültürünün oluşturulmasına da önemli ölçüde katkı sunulmuştur.

Öte yandan; hukuk sistemimizde dava şartı arabuluculuk sisteminin yaygınlaştırılması, uyuşmazlıkların türüne göre ilgili alanlarda uzman arabulucular desteğiyle çözümlenmesini gerekli kılmıştır. Arabuluculuk uygulamasında bir karar mercii olmamakla birlikte arabulucunun görev aldığı uyuşmazlık alanında uzmanlığa sahip olması, taraflar bakımından olduğu kadar arabulucunun kendisi bakımından da faydalı olacak, özellikle tarafların tıkanıp noktada olumlu ve yapıcı bir çözüm önerisi geliştirmesine ve arabuluculuk sürecinin anlaşma ile sonuçlanmasına yardımcı olacaktır.

Bu amaçla; öncelikle iş hukukunda uzman arabulucu uygulamasına geçilmiş, iş uyuşmazlıklarında görev alabilmek için söz konusu alanda gerekli eğitimleri almak arabulucular için

ön şart hâline getirilmiştir. Sonrasında ise dava şartı olan ticari arabuluculuk kapsamında uzmanlık alanları belirlemek amacıyla Bakanlığımızca “Arabuluculuk Uzmanlık Alanlarını Belirleme Komisyonu” kurulmuştur. Komisyon çalışmaları neticesinde inşaat hukuku, enerji hukuku, sigorta hukuku, spor hukuku, fikri mülkiyet hukuku gibi uzmanlık alanları belirlenerek; uzmanlık eğitimi almak isteyen arabulucularımıza ilgili kanun ve alt düzenlemelerle birlikte yargı kararlarına dayalı olarak arabuluculuk örneklerini içerecek şekilde çalışma materyalleri hazırlanmıştır.

Arabuluculuk ihtisas eğitimine katkı sunmak amacıyla “Spor Hukukunda Uzman Arabuluculuk” kitabının hazırlanmasına emek veren kıymetli akademisyenlerimize ve arabulucularımıza teşekkür eder, kitabın arabulucularımızın uzmanlaşmasına ve uzmanlaştıkları alanlarda önlerine gelen uyuşmazlıkları nitelikli bir şekilde çözmelerine katkı sunmasını temenni ederim.

Hakan ÖZTATAR
Hukuk İşleri Genel Müdürü

ÖNSÖZ

Arabuluculuk, uyuşmazlıklara alternatif bir çözüm yolu olarak tarafların davalara bağlı maliyet ve zamandan kurtulma ihtiyacının karşılanmasına yardım etmek için ortaya çıkmış ve Amerika Birleşik Devletleri, Çin Halk Cumhuriyeti, Birleşik Krallık, Avustralya ve Kanada gibi birçok ülkede kabul görmüştür.

Yıllardan beri süre gelen Türk uzlaşma kültürünün resmiyete dökülmesinin karşılığı olan arabuluculuk, ülkemizde de 22.06.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (HUAK) ile bir “alternatif uyuşmazlık çözümü” yolu olarak uygulanmaya başlamıştır.

Uyuşmazlıkların dostane ve barışçıl yollarla çözüm yöntemi olan arabuluculuk, her geçen gün önemini arttırmaktadır. Zira günümüzde hukuki uyuşmazlıkların sayısı giderek artmakta ve nitelikleri de farklılaşmaktadır. Esasen tüm yargı sistemini ilgilendiren bu durum, yargının yeterince hızlı çalışıp uyuşmazlıkları neticelendirmedeki etkinliğini azaltmaktadır. Söz konusu sorun aslında yalnızca ülkemize özgü değildir. Genel olarak bakıldığında gelişmiş ülkelerde bile yargının ağır iş yükü altında ezildiği görülmekte ve bu olumsuz duruma çareler aranmaktadır. İşte bu noktada hukuki sorunların tümünün devlet mahkemeleri önünde çözülmesinden önce alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurulması fikri ile arabuluculuk yönteminin geliştirildiği şüphesizdir. Bu hususta arabuluculuğun; mahkemelerin iş yükünü azaltması, basit, masrafsız ve zahmetsiz olması pek çok ülkenin tercih sebebi olmuştur. Arabuluculuk, uluslararası uyuşmazlıkların çözülmesindeki kolaylaştırıcı etkileri açısından büyük öneme sahiptir.

Taraflara barışçıl ve huzurlu bir ortamda geleceğe dönük olarak sorunları çözmeyi öğreten, yargı alanından daha az masrafla ve daha kısa sürede çözüme ulaşmayı amaçlayan

arabuluculuk yönteminin; sporun rekabetçi, popüler, barışçıl temeller üzerinde kurulmuş ancak sporun dinamiği uyarınca hızlı şekilde çözüm bekleyen uyuşmazlıklarına ilişkin yapısına uygunluğu göz önünde bulundurularak hazırlanmış bu çalışma, spor hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk yönteminin uygulanabilirliğini irdelemektedir.

Bu çalışmanın hazırlanması için desteklerini esirgemeyen başta Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ve Arabuluculuk Daire Başkanlığı olmak üzere, çalışmanın tamamında görev alan tüm meslektaşlarıma şükranlarımı sunuyor, çalışmanın hukuk camiasına faydalı olmasını diliyorum ve şahsım adına teşekkür ediyorum.

Arb. Av. Tarkan ERDAL

GİRİŞ

Spor günümüzde fiziksel ve sosyal yaşama katkıda bulunan bir aktivite olmanın yanı sıra, ulusal ve uluslararası düzeyde sadece sporcuların, bu sporcuların mensubu oldukları devletlerin veya kulüplerin yarıştıkları bir alan değil; toplumsal, ekonomik, kültürel ve hatta siyasal sonuçları ve etkileri olan bir endüstridir. Öyle olduğu için devletlerin, şirketlerin, kurumların kayıtsız kalmadıkları spor; rekabetçi yapısı, heyecan ve zevk verici tarzıyla insanların da kayıtsız kalamadıkları önemli bir alandır. Sportif faaliyetlerin ulaştığı ekonomik güç ve etkileşim, içinde bulunduğu sektörlerle birlikte spora özel ve istisnai nitelikteki kuralların varlığı, spora ilişkin hukukun ayrı bir disiplin olarak var olma zorunluluğunu meydana getirmiştir.

Spor hukuku düzenleme alanı ve ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar bakımından da *sui generis* bir alandır. Sportif düzen, bağımsız bir hukuk düzeni olup mevzuatın tamamı birçok kurala tabi yarışma oyunlarına bağlı olan ve birbirinden farklı nitelikteki üyelere oluşan ve bu kurallara uyulmaması hâlinde cezalara muhatap olan bir süreci ifade etmektedir.

Spor hukuku düzenleme alanı itibarıyla spor hukukuna ilişkin çeşitli kanunlar ve görece sporun en popüler dalı futbola ait kendi kanununun^[1] yanı sıra Türk Borçlar Kanunu (TBK), Türk Ceza Kanunu, 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun gibi birçok farklı alanlardaki düzenlemelerden beslenmekte ve ayrıca çeşitli yönetmelik, tebliğ ve ilgili kurum kararları ile desteklenmektedir. Spor hukukunun hem mevzuatı hem de yargısı genel hukuktan biraz farklıdır. Spor hukukunun dünyada ve ülkemizde kendine özgü kuralları bulunmaktadır.

1 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

Ülkemizde ve tüm dünyada spor hukukunun ayrı bir düzene sahip olmasının iki temel gerekçesi bulunmaktadır. Bunlar; sporun gereksinimini karşılayacak hızla, devlet yargısının erişememesi ve sporun gereken finansmanı yaratabilecek maddi güce sahip olmasıdır.

Spor hukuku alanında doğan uyuşmazlıkların yargılama yapılarak çözülmesinin yanı sıra alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına da başvuru imkânı bulunmaktadır. Son zamanlarda alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından arabuluculuk müessesesine ilişkin dünyadaki gelişmelere paralel olarak hukukumuzda mevzuat çalışmaları ve uygulamalar yapılmaktadır. Zira arabuluculuğa elverişli işçi-işveren uyuşmazlıkları sayesinde, iş ilişkisi korunabilir veya kısa sürede az maliyetle bir çözüme ulaşılabilir. Tüketici uyuşmazlıkları, bankacılık sözleşmeleri, ayıplı mal ve ayıplı hizmet, kargo sözleşmeleri, sigorta, ulaşım, paket tur, devre tatil vb. pek çok uyuşmazlık da arabuluculuğa elverişlidir. Bu alanlarda varılacak barışçıl çözümler, arabuluculuğun diğer faydaları yanında, mal veya hizmet sağlayıcısının ticari itibarının korunmasına yardımcı olur. Dava ve icra takibi açılmadan az maliyetle kısa sürede uyuşmazlığın çözülmesi sağlanır. Ortaklığın giderilmesi, kat mülkiyeti, miras hukuku, maddi ve manevi tazminat, sağlık hukuku, spor hukuku gibi birçok alanda arabuluculuk tercih edilmektedir. Ancak -dava şartı olan arabuluculuk başvuruları hariç olmak üzere- bu alanlarda arabuluculuğa başvurmak ihtiyaridir.

BÖLÜM 1

ARABULUCULUK FAALİYETİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLU OLARAK ARABULUCULUK

1990'lı yılların sonu, 2000'li yılların başı itibarıyla “arabuluculuk” konusu münferit olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. 2008 yılında kanun tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gönderilmiş ve 22.06.2012'de Resmi Gazete'de yayınlanmış, 22.06.2013 tarihinde 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (HUAK) ve ilgili yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde yalnızca özel hukuk uyuşmazlıkları alanında uygulanabilen arabuluculuk, diğer ülkelerde kamu hukukuna ilişkin alanlarda da uygulanmaktadır.

Her iki tarafın da kazanması sistemi üzerine kurulu arabuluculuk, uyuşmazlıkların çözümünde son zamanlarda oldukça başvurulan bir yöntemdir. HUAK'ın 2. maddesinde arabuluculuk açıkça tanımlanmıştır.^[2] Maddedeki tanım dikkate alındığında; arabuluculuk taraflar arasındaki uyuşmazlığın objektif, tarafsız, bağımsız ve alanında uzman bir üçüncü kişinin yönetiminde çeşitli profesyonel yöntemlerin kullanılması aracılığıyla çözüme ulaştırılan ve tamamen gönüllülük esasına dayanan bir süreçtir. Böylece taraflar, aralarındaki uyuşmazlık için herhangi bir yargı yoluna başvurmadan ya da yargı yoluna başvurdukları esnada

2 07.06.2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 2'nci maddesinde; “Sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemi” şeklinde tanımlanmaktadır.

yukarıda bahsedilen tarafsızlık, bağımsızlık ve alanında uzman olmak için gerekli nitelikleri haiz bir arabulucu yardımı ile çözebileceklerdir.

II. ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLU OLARAK ARABULUCULUĞUN ÖZELLİKLERİ

Uyuşmazlıklara yapıcı şekilde yaklaşan, farklı görüşlere saygıyı dikkate alarak taraflara barışçıl ve huzurlu bir ortamda geleceğe dönük olarak sorunları çözmeyi öğreten, yargı alanından daha az masrafla ve daha kısa sürede çözüme ulaşmayı amaçlayan arabuluculuk; ticari hayatta bu özellikleri nedeniyle tereddütleri, kaygıları ortadan kaldırarak yatırım ve ticari ilişkilerin devamlılığına, toplumsal huzur ve barış ortamının sağlanmasına, hizmet eden önemli bir kurum ve meslek dalıdır.

Hukuk sistemimize son yıllarda dahil olan, aslında temelleri çok eskiye dayanan bir düzenleme olan arabuluculuk, tarafların karşılıklı iletişimini kolaylaştıran ve müzakereler sonucu söz konusu uyuşmazlığın çözüldüğü bir süreçtir.

- Arabuluculuk sürecinde kontrol ve karar taraflardadır.
- Gerek dava açılmadan önce gerekse dava aşamasında uyuşmazlık tarafların etkin katılımıyla ancak çözüme ulaştırılabilir.
- Uyuşmazlıkların kısa sürede ve ekonomik bir biçimde çözümlenmesi amaçlanmıştır.
- Yargılama sürecine daha esnek olan arabuluculuk sürecinde taraflar kendi ortak iradeleri ile karar verdikleri sürece alternatif birçok kararı kendi iradeleri doğrultusunda verebilirler. Taraflar, yargılamada uyulması gereken usul kurallarına tabi olmadıkları için özel çözümler ve yaratıcı sonuçlar çerçevesinde uzlaşma sağlayabilirler.
- Arabuluculuk süreci tarafların ortak iradelerine hizmet ettiğinden sürecin kaybedeni olmaz. Her iki taraf da kazanır.
- Tarafların talepleri doğrultusunda gerçekleştirilen iradi bir süreçtir. Taraflar veya taraflardan biri görüşmelere devam etmek istemez ise; arabuluculuk sona erse de tarafların diğer hukuki yollara başvurma hakları daima saklıdır.
- Arabuluculuk süreci tamamen gizlilik esasına dayalıdır. Dolayısıyla taraflar arabuluculuk süreci boyunca kabul ya da reddettikleri herhangi bir bilgi ya da belgenin delil olarak kullanılması riski ile karşılaşmazlar.
- Tarafların beklemedikleri ve kabul etmeyecekleri bir çözüm ile karşılaşmaları mümkün değildir. İradilik ilkesi gereği taraf, sulha ulaşma konusunda serbest iradeye sahiptir ve ancak kendisini tatmin edecek bir çözümü kabul edecektir.

Arabuluculuk müessesesi, zaman içinde her hukuk sistemine göre çeşitli şekiller almış olup böylece farklı arabuluculuk türleri oluşmuştur. Dava şartı arabuluculuk faaliyeti de

arabuluculuk sürecine yapılan başvurunun niteliğine göre ayırım yapılması sonucunda ortaya çıkmıştır. Zira hukuk düzenimizde ilk olarak uygulama alanı bulan arabuluculuk faaliyeti ihtiyari arabuluculuktur. Ancak son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle kanunun ifadesi ile dava şartı olan bir arabuluculuk faaliyeti de görülmektedir.

HUAK'ın 13. maddesi gereği^[3] taraflar herhangi bir yargılama yoluna gidilmeden diğer bir söyleyişle dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurulması konusunda anlaşabilirler. Bu noktada tarafların karşılıklı iradelerinin uyuşması ile arabuluculuk sözleşmesi kurulmakta olup söz konusu uyuşmazlığın çözümünde arabuluculuğa başvuru, oluşan bu arabuluculuk sözleşmesi gereğince ihtiyari olarak yapılmaktadır. Eğer taraflar herhangi bir dava açılmadan önce ortak bir irade gereği arabuluculuk yoluna başvurmamışlarsa da HMK'nın 137. maddesi^[4] gereğince mahkemenin de tarafları arabulucuya başvurması konusunda aydınlatıp teşvik etme yükümlülüğü bulunmaktadır. Dava şartı olan arabuluculuk yöntemi ise, Türk Hukukunda ilk olarak iş uyuşmazlıkları alanında 01.01.2018 tarihinden itibaren uygulanmak üzere 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu (İMK) ile getirilmiş ve söz konusu düzenlemeler kanunun ifadesi ile dava şartı arabuluculuk başlığı altında düzenlenmiştir. Dolayısıyla öncelikle iş ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda dava şartı olarak uygulanan arabuluculuk faaliyetinde İMK'da yer alan düzenlemeler dikkate alınacaktır. İMK'nın 3. maddesi ile dava şartı olarak hukuk sistemimize giren arabuluculuk yöntemi açıkça "*kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan, işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebi ile açılan davalarda arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır*"^[5] şeklinde belirtilmiştir. Böylece işçi işveren uyuşmazlıklarında hem işçi hem de işverenin kazanacağı bir yöntemle, yani kazan-kazan ilkesi benimsenerek çözülmüş olması amaçlanmıştır. Şirket içindeki çatışmaların azalması ve barışçıl yöntemler kullanılması verimliliğe katkı sağlarken, çalışan bağlılığı da artmış olmaktadır. Söz konusu uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk yönteminin başarı oranları göz önünde bulundurulduğunda gerçekten alternatif bir çözüm yöntemi olan arabuluculuk, daha sonra ticari uyuşmazlıklar içinde dava şartı hâline getirilmiştir.

3 6325 sayılı Arabuluculuk Kanunu'nun 13. maddesi:(1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir. (2) Aksi kararlaştırılmadıkça taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır. (3) (Ek: 12.10.2017-7036/21 md.) Arabuluculuk ücretini karşılamak için adli yardıma ihtiyaç duyan taraf, arabuluculuk bürosunun bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesinin kararıyla adli yardımdan yararlanabilir. Bu konuda 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 334 ila 340'ıncı maddeleri kıyasen uygulanır.

4 Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 137- (1) Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ön inceleme yapılır. Mahkeme ön incelemede; dava şartlarını ve ilk itirazları inceler, uyuşmazlık konularını tam olarak belirler, hazırlık işlemleri ile tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gereken işlemleri yapar; tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda onları sulhe veya arabuluculuğa teşvik eder ve bu hususları tutanağa geçirir. (2) Ön inceleme tamamlanmadan ve gerekli kararlar alınmadan tahkikata geçilemez ve tahkikat için duruşma günü verilemez.

5 İş Mahkemeleri Kanunu; 3. madde

III. ARABULUCU

Tüm bu arabuluculuk sürecini yöneten arabulucu, arabuluculuk mekanizmasının içinde tarafların kendi iradeleriyle bir araya gelmelerini sağlayan ve uyuşmazlığın tespiti ve çözümü noktasında hukuki, psikolojik, sosyolojik, iletişim tekniklerini ve donanımını kullanarak hareket eden ve bunu yaparken uyuşmazlık taraflarının hepsine eşit mesafede ve tarafsız duran kişi veya kişilerdir.

Arabulucunun söz konusu faaliyeti yürütebilmesi için; öncelikle Türkiye Cumhuriyeti vatanı, hukuk fakültesi mezunu ve mesleğinde en az 5 yıllık kıdeme sahip olması gerekmektedir. Sonrasında arabuluculuk eğitimini tamamlayarak Adalet Bakanlığı tarafından yapılan sınavda başarılı olan kişiler Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı tarafından tutulan Arabulucular siciline kayıtlı olmak şartıyla arabuluculuk faaliyetini yürütebilirler.

IV. DAVA ŞARTI ARABULUCULUK

Aslında gönüllülük esasına dayanan arabuluculuk, İMK ile iş hukukundan doğan bazı uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuğa başvuru dava şartı hâline gelmiştir. Buna ilaveten 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun'un^[6] 20. maddesi ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) eklenen 5/A maddesi gereğince ticari uyuşmazlıklara da dava şartı olarak arabuluculuk faaliyeti getirilmiştir.^[7]

TTK'ya eklenen 5/A maddesi uyarınca, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuka ilişkin iş veya işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların dava şartı arabuluculuk kapsamına girebilmesi için iki şartın bir arada bulunması gerekir. Bu şartlardan ilki; uyuşmazlık konusunun bir miktar paranın ödenmesine ilişkin bir alacak veya tazminat

6 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına ilişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun Madde 20: 13.1.2011 tarihli ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5. Maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir: 3. Dava şartı olarak arabuluculuk
MADDE 5/A- (Ek:6/12/2018-7155/20 md.) (1) Bu Kanunun 4'üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. (2) Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren altı hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla iki hafta uzatılabilir.

7 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na eklenen 5/A maddesi:
MADDE 5/A- (Ek:6/12/2018-7155/20 md.)
(1) Bu Kanunun 4'üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. (2) Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren altı hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla iki hafta uzatılabilir.

talebi olmasıdır. Diğerleri ise uyuşmazlığın TTK madde 4 kapsamında kalan^[8] veya diğer özel kanunlar kapsamında ticari dava niteliğinde olmasıdır.

Mahkemenin uyuşmazlığın esası hakkında inceleme yapabilmesi için kanunda belirtilen uyuşmazlık türleri ile sınırlı olarak arabuluculuğa başvurulması şarttır. Bu şartın yerine getirilmemesi hâlinde davanın, dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddedilmesi gerekir. Dava şartı olmanın bir sonucu olarak arabuluculuğa başvuru bir zorunluluk arz etmekte ise de bu zorunluluk yalnızca arabuluculuğa başvuru ile sınırlıdır. Taraflar diledikleri zaman süreci sonlandırabilecekleri gibi, süreç sonunda anlaşmaya varıp varmamak konusunda da tercih hakkına sahiptirler. Anlaşmaya varılamaması hâlinde ise uyuşmazlığın çözümü için yargı yoluna başvurulması mümkündür. Arabulucuya başvurulmamış olması sebebiyle dava şartı yokluğu dolayısıyla usulden reddedilen bir davanın dava şartına ilişkin eksikliğin tamamlanmasından sonra tekrar açılması da mümkündür. Bu yönüyle dava şartının yerine getirilmemesi sebebiyle davanın bir kere usulden reddedilmiş olması uyuşmazlığın yargı önüne taşınmasını engellememektedir.^[9]

8 Türk Ticaret Kanunu md. 4: 1) Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın; a) Bu Kanunda, b) Türk Medeni Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ila 969'uncu maddelerinde, c) 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ila 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ila 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ila 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcılar için öngörölmüş bulunan 547 ila 554, havale hakkındaki 555 ila 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ila 580'inci maddelerinde, d) Fikri mülkiyet hukukuna dair mevzuatta, e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde, f) Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde, öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır. Ancak, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.

9 AYM Kararı, 11.07.2018, E. 2017/178, K. 2018/82.

BÖLÜM 2

SPOR HUKUKU VE SPOR HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN ALACAKLARIN ARABULUCULUĞA ELVERİŞLİLİĞİ

Spor Hukukunun arabuluculuğa elverişliliği tartışılırken; spor hukukunun kamu hukuku mu yoksa özel hukuk mu olduğu yönünde tartışmalar mevcuttur ve öncelikli olarak bunların cevaplanması gerekmektedir.

Spor örgütlerinin, dernek ya da ticari şirket şeklinde faaliyet göstermeleri, sporcu ile bu örgütler arasındaki ilişkinin dernek üyeliği ya da bir tür hizmet sözleşmesi şeklinde ortaya çıkması, bu alanı özel hukuk ile bağdaştırırken,^[10] spor ile ilgili bazı düzenlemelerin anayasalarda bulunması sebebiyle Anayasa Hukuku; spor kurallarının ihlalinin Ceza Hukuku kurallarının uygulanmasını zorunlu kılması, özellikle sporculara ve spor örgütlerine verilen disiplin cezaları sebebiyle ceza hukuku; bir kamu hizmeti olarak sporun devletçe örgütlenmesi, bu hususta devletçe yaratılan imkânlar, kişilerin yararlanma koşullarının devletçe belirlenmesi sebebiyle ise, idare hukuku niteliği, dolayısıyla kamu hukuku niteliği taşıdığı yönünde görüşler mevcuttur.^[11] Sporun kamu hukuku görev alanına girdiğine ilişkin argümanların temelinde de Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 59. maddesi'nde;

B. Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim

Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

10 ESENDAL, Nihan, *Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yolu ile Çözümü*, Terazi Hukuk Dergisi, Y.4, S.40, Aralık 2009, s.127-144.

11 ERTAŞ, Şeref ve PETEK, Hasan, *Spor Hukuku*, Yetkin Yayınları, 3. Basım, Ankara 2017 s. 41.

Devlet başarılı sporcuu korur.

Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”

şeklindeki hüküm yer almaktadır. Böylece sporun özel hukuk tekeline bırakılmayacağı aynı zamanda bir kamu hukuku olduğu ve kamusal niteliği nedeniyle idarenin görev alanına girdiği görüşü mevcuttur.^[12] Bir başka görüş de,^[13] spor müsabakalarının uluslararası niteliği spor hukukuna uluslararası bir nitelik de kazandırmaktadır. Bu hususların tamamı birlikte değerlendirildiğinde, Spor Hukukunun karma bir niteliğe sahip olduğu açıkça görülecektir. Dolayısıyla içerisinde birbirinden farklı birçok farklı uyumsuzluğu barındıran Spor Hukukunun arabuluculuğa konu edilebilecek olan uyumsuzluk türü ancak özel hukuk niteliğinden kaynaklanan uyumsuzluklar olabilecektir. Bu sözleşmelere örnek olarak, kulübün sporcu ile yaptığı sözleşmeler; sporcuların, kulüplerin veya federasyonların yapmış oldukları sponsorluk sözleşmeleri; sporcuların sporcu temsilcileri ile kulüplerin teknik direktör veya masörlerle yaptıkları sözleşmeler gösterilebilir. Spor Hukukuna ilişkin bu tartışmalara girmeden önce Türkiye’de Spor Hukukuna ve kendisine özgü kavramlarına kısaca değinmek faydalı olacaktır:

I. TÜRKİYE’DE SPOR TEŞKİLATI VE İŞLEYİŞİ

Türkiye’de spor, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yönetilir. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne (Kararname Numarası: 1)^[14] göre Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın spor ile ilgili başlıca görevleri:

- a) Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.
- b) Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapmak.
- c) Gençlik çalışma ve projelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- ç) Gençlik çalışma ve projeleri yapmak, bu çalışma ve projeleri desteklemek, bunların uygulama ve sonuçlarını denetlemek.

12 AYANOĞLU, Taner, *Türkiye Futbol Federasyonu’nun Yapısı ve Statüsü*, (in) Sporda Hak İhlalleri ve Denetim-Çalıştay Raporu, Kamu Denetçiliği Kurumu Yayınları, Ankara, 2018, s.39, (“TFF’nin Yapısı”)

13 ERTEN, Rifat, *Milletlerarası Özel Hukukta Spor*, Ankara 2007, s. 2

14 Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 184’üncü madde

- d) Spor faaliyetlerinin plan ve program dahilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak.
- e) Spor alanında uygulanacak politikaların tespit edilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, teşkilatlanma, federasyonların bağımsızlığı, spor tesisleri, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası organizasyonlarla ilgili çalışmaları koordine etmek, değerlendirmek ve denetlemek.
- f) Spor kuruluşlarının kurulmasına ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasları tespit etmek,
- g) Gençlik ve spor kulüpleri ile başarılı sporcuları ve çalıştırıcıları desteklemek,
- h) Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

A. FEDERASYONLAR

Spor dalları, federasyon adı verilen kuruluşlara bağlı olup federasyonlar düzenleme alanları içerisindeki spor dalları ile ilgili teknik ve idari kararları alma yetkisine sahiptir. Bir federasyon içinde sadece bir spor dalı olabileceği gibi birden fazla spor dalı da teknik veya idari bakımdan aynı federasyona bağlanabilir.

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) haricindeki spor federasyonlarını düzenleyen 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun Ek 9'uncu maddesi spor federasyonlarını bağımsız olarak tanımlamış olup söz konusu madde:

“Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur. Federasyonlar, Cumhurbaşkanlığı kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazete’de yayımlanması ile tüzelkişilik kazanır. Bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen federasyonların tüzelkişilikleri bu maddede belirtilen usulle iptal edilir ve mal varlıkları Gençlik ve Spor Bakanlığına devredilir. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından bağımsız spor federasyonlarına yapılan yardımlar ile Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmazlar edinim amacı dışında kullanılamaz ve Gençlik ve Spor Bakanlığı izni alınmadan üçüncü kişilere satılamaz ve devredilemez. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Gençlik ve Spor Bakanlığına ait olur. Bu taşınmazlar Gençlik ve Spor Bakanlığının mevzuatı çerçevesinde kullanılır. Federasyon malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez. Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.”^[15]

şeklinde belirtmiş olsa da belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen federasyonların tüzelkişiliklerinin iptal edilmesi ve mal varlıklarının Gençlik ve Spor Bakanlığı'na devredilmesi söz konusu olabilir.

15 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun Ek 9'uncu maddesi

Buna karşılık Türk Spor Hukuku içinde özel bir konumu bulunan TFF, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la kurulmuş, daha sonra 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunla (TFFKGHK) yeniden düzenlenmiştir. Tüm dünya gibi ülkemizde de futbolun taşıdığı önem dolayısıyla futbol ayrı bir kanunla görev ve yetkilerini belirlemektedir.

B. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU

05.05.2009 tarih ve 5894 Sayılı TFFKGHK'ye göre TFF, her türlü futbol faaliyetleri milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurtiçinde ve yurtdışında temsil etmekle görevli, özel hukuk hükümlerine tabi tüzelkişiliğe sahip özerk bir kuruluştur. TFF'nin merkezi Ankara'dadır.

TFF; merkez teşkilatı, yurtiçi teşkilatı ve yurtdışı teşkilatı olmak üzere üç farklı teşkilatlanmadan oluşmaktadır. Federasyonun merkez teşkilatı; Genel Kurul, Başkanlık, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Tahkim Kurulu, Hukuk Kurulları, Merkez Hakem Kurulu, Yan Kurullar ve İdari Birimlerden oluşmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışı teşkilatı ise illerde federasyonun fahri temsilcilikleri, yönetim kurulunun gerekli gördüğü ülkelerde yeteri kadar personelden oluşan federasyon temsilciliklerinden oluşur.

TFF, özel hukuka tabi, tüzelkişiliği bulunan özerk bir yapı olarak tanımlanmıştır. TFF uluslararası ilişkilerin etkisi ve futbol faaliyetlerinin özgün nitelikleri gereği kendine özgü bir yapılanmanın örneği olarak karşımıza çıkmıştır. TFF'nin özerkliğinde, tüzelkişiliğin düzenleme alanında bulunan futbol kulüplerinin ve ilgililerinin katılımıyla oluşan genel kurulun belirleyiciliği temelinde bir düzenleme, gözetim ve denetim anlayışı getirilmiştir. TFF'ye ilişkin düzenlemede federasyonun özerkliğinin açıkça bağımsızlık düzeyinde düzenlendiği de görülmektedir.

C. SPOR FEDERASYONLARININ HUKUK KURULLARI VE TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU HUKUK KURULLARI

Bir Spor Federasyonu; başkan ile federasyon yönetim kurulunu oluşturan üyeler ve bir genel sekreter ile yeterli büro personelinin oluşur. Ayrıca bir federasyonun bünyesinde; eğitim, teknik, disiplin, hakem kurulları gibi çeşitli kurullar yer almaktadır. Bu kurullar destek hizmeti görürler.

Spor karşılaşmaları, sporun aktörleri olan oyuncu, kulüp ve federasyonların hukuki statüleri, özel hukuk statüsünde kabul edilmiştir.^[16] Özel hukuk problemlerini çözmeye genel yetkili ve görevli organ mahkemeler olmasına karşılık taraflar mahkemeye gitmeden de sorunlarına çözüm bulabilirler.

¹⁶ Spor Hukukunun arabuluculuğa elverişliliği tartışılırken spor hukukunun kamu hukuku mu yoksa özel hukuk mu olduğu yönünde tartışmalar mevcuttur. Bkz: KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, *Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu*, Ankara Barosu Dergisi, Y. 56, 1999/1, s. 39,52, 40

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde Tahkim Kurulu bulunmaktadır. Tahkim Kurulu, TFF hariç diğer tüm federasyonların üst yargı kurulu olarak hizmet vermektedir. Tahkim Kurulu yedi asil ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik direktör ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Üyeler, Gençlik ve Spor Bakanlığının onayı ile dört yıl için görevlendirilir. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulunda görev alabilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçer. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez.

3289 Sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu Ek Madde 9'un sekizinci fıkrasında "*Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Gençlik ve Spor Bakanlığı ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır*" şeklinde görev ve yetkileri tanımlanmıştır.^[17]

TFF ise; 5894 Sayılı TFFKGHK'ye göre oluşturulan; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin Kurulları, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulu'ndan oluşan ilk derece hukuk kurulları olarak kendilerine verilen işlemleri yerine getirir. Bu kurulların üst kurulu da TFF Tahkim Kurulu'dur.

İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya ve 5894 Sayılı TFFKGHK, TFF Statüsü, TFF'nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflar da karar vermeye münhasıran yetkiliydi. Ancak Resmi Gazete'nin 2 Mart 2018 tarihli sayısında yayınlanan Anayasa Mahkemesinin 18.01.2018 Tarih, 2017/136 E. ve 2018/7 K. sayılı kararı^[18] ile; Anayasa Mahkemesi; 5894 sayılı TFFKGHK'nın 5. maddesinin 2. fıkrasının anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiş, iptal hükmünün kararın resmi gazetede yayınlanmasından başlayarak 1 yıl sonra yürürlüğe girmesine hükmetmiştir. Böylece Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun münhasır yetkisi kaldırılmış ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nın 2. maddesi;

17 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu Ek Madde 9'un sekizinci fıkrası

18 Anayasa Mahkemesinin 18.01.2018 Tarih, 2017/136 E. ve 2018/7 sayılı kararı: (...) Tekrar etmek gerekirse, futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların zorunlu tahkime tabi tutulması Anayasa'nın 59. maddesine eklenen ek 2 nci fıkra hükmüne, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını düzenleyen Anayasa m.9 hükmüne, Anayasa'nın 10'ncü maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine, Anayasa'nın 36 ncı maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü ilkesine, Anayasa'nın 11'nci maddesinde düzenlenen Anayasa hükümlerinin bağlayıcılığı ilkesine ve Anayasa'nın 142 nci maddesinde düzenlenen mahkemelerin kuruluşunun kanunla olacağı ilkesine aykırıdır. Yukarıda açıklanan ve re'sen göz önüne alınacak nedenlerle; 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun madde 5 fıkra 2 hüküm ile T.C. Anayasa md. 59, ek f. 2.m, 9.m, 10., 11.m, 36. ve m.142 hükümlerine aykırı olduğunun tespiti ile iptaline karar verilmesi arz olunur."

Madde 2- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca yetkisinin kabul edilmesi hâlinde; kulüpler, futbolcular, teknik direktörler ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür.

şeklini almıştır. Bu değişiklikle futbolcular, teknik direktörler ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nda incelenmesi için tarafların mutlaka bir anlaşma yapması gerekmektedir. Aksi takdirde genel hükümler uyarınca yargı yoluna başvurulması gerekmektedir.

a. UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULU

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, menajerler arasında imzalanan sözleşmelerden doğan futbol ile ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine inceler ve karara bağlar. Kurul, TFF *Yönetim Kurulunca belirlenen bir başkan ve altı üyeden oluşur.*

Spor Hukukunun özel hukuk tüzelkişiliği olmasından kaynaklanan ve özel hukuk uyuşmazlıkları niteliğinde olan ve arabuluculuğa elverişliliği değerlendirilebilecek uyuşmazlık türlerine örnek olarak verilen sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar; TFF'de Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından karara bağlanır. Ancak Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı gereği kurul tarafından söz konusu uyuşmazlıkların karara bağlanabilmesi için taraflar arasında mutlaka Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nu yetkili kılan anlaşma olması gerekmektedir. Eğer taraflar arasında anlaşma olmazsa söz konusu uyuşmazlıkların çözümü için taraflar genel hükümlere göre yargı yoluna gidebileceklerdir. Ancak sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar konusunda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu münhasır yetkilidir. Böylece spor hukukuna özgü olan konularda çıkacak konularda birlik sağlanması amaçlanmıştır. Taraflar arasında sözleşmeden doğan uyuşmazlıklara ilişkin bilgiler "*B. Sporcu Sözleşmeleri*" başlıklı bölümde incelenecektir ancak burada Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun münhasır yetkili olduğu sportif ceza ve yetiştirme tazminatı kavramlarına değinmekte fayda vardır:

- **Sportif Ceza:** Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 30. maddesinde;

MADDE 30 – SPORTİF CEZALAR (1) Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin koruma dönemleri içerisinde futbolcu tarafından haklı bir sebebe dayanmadan ya da kulüp tarafından 27/1. maddesinin "a", "b" ve "d" bentlerinde sayılan haller dışında haklı bir sebeple feshedilmesi hâlinde, tazminat ödeme yükümlülüğünün yanı sıra aşağıda belirlenen sportif cezalar uygulanır.

şeklinde bir maddeye yer verilerek futbolcunun uygunsuz davranışları neticesinde karşılaşacağı cezaların sportif ceza niteliği taşıdığını açıkça belirtmiştir.

- **Yetiştirme Tazminatı:** Futbolcuların eğitimi ve yetiştirilmesi, mevzuatımıza göre 12-23 yaşları arasında gerçekleşir. Tazminat, kural olarak 23 yaşın doldurulmasına kadar futbolcunun profesyonel olarak yapacağı tüm transferlerinde ödenir. Geçici transferde (futbolcu kiralama) futbolcuyu geçici olarak transfer eden kulüp, bu döneme denk gelen yetiştirme tazminatına hak kazanır. Ancak sözleşmenin kulüp tarafından haksız veya futbolcu tarafından haklı sebeple feshi hâlinde ve profesyonel futbolcunun amatör bir kulübe transfer olması hâlinde söz konusu kulüp yetiştirme tazminatına hak kazanamaz. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 16. maddesinde;

"Futbolcuların eğitimi ve yetiştirilmesi 12-23 yaşları arasında gerçekleşir. Yetiştirme tazminatının hesaplanmasında TFF kayıtları esas alınır ve hesaplama eğitimin fiilen başladığı tarihten itibaren yapılır."

şeklinde bir hükme yer verilerek söz konusu tazminatın nasıl hesaplanacağı da belirtilmiştir.

II. SPORCU SÖZLEŞMELERİ

Sporcu sözleşmelerinin incelenmelerine geçmeden önce spora ilişkin kavramlara kısaca değinmekte fayda vardır. Zira sporun gerçek kişi aktörleri; sporcular, teknik direktörler, antrenörler, hakemler, gözlemciler, menajerler, seyirciler ve spor yöneticileridir. Spora ilişkin tüzelkişilik aktörleri arasında ise Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ulusal ve Uluslararası Spor Federasyonları, spor kulüpleri, spor dernekleri ve vakıfları, ulusal ve uluslararası olimpiyat komiteleri ile Spor Tahkim Mahkemesi yer almaktadır.

■ SPORCU

Sporu bir meslek hâline getiren; bireysel ya da kalabalık yapılan sporlarla kendini spora veren; belirli kurullarla ve rekabetçi bir anlayışla yaptığı işten maddi ve manevi kazanç sağlayan spor faaliyetinin bir unsurudur. Sporcular amatör ve profesyonel olarak ikiye ayrılır. Amatör sporcular, spordan herhangi bir kazanç elde etmeyip yalnızca sporcu ruhu içerisinde faaliyet gösterirler. Amatör sporcuları, profesyonel sporculardan ayıran kriter de budur. Zira profesyonel sporcular yaptıkları işin karşılığında kazanç elde ederler. Spor faaliyetini bir meslek olarak icra ederler.

■ ANTRENÖRLER VE TEKNİK DİREKTÖRLER

14.12.2019 Tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Antrenör Eğitimi Yönetmeliği'nin 4.maddesi'nde antrenör tanımına yer verilmiştir. Tanım^[19] "*Antrenör: Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili spor federasyonlarından alınan antrenörlük belgesine sahip kişiyi*" şeklindedir. Ayrıca Türkiye Basketbol Federasyonu Antrenör Talimatı'da antrenör tanımına

19 14.12.2019 Tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanan Antrenör Eğitimi Yönetmeliği'nin 4.maddesi

yer vermiştir. Basketbol Federasyonu'nun yaptığı tanıma göre “antrenör; basketbol branşındaki eğitim gördüğü kategorideki programları başarı ile tamamlayarak bulunduğu kategori için Federasyondan ve/veya Daire Başkanlığından belge alan basketbolcuları ve basketbol takımlarını bulunduğu ulusal ve uluslararası kural ve tekniklere uygun olarak yetiştirmek, müsabakalara hazırlanmalarını ve müsabakalarını geliştirmelerini takip etmek görev ve yetkilerine sahip olan kişiyi ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.^[20] Ayrıca TFF Teknik Adamların Eğitilmesi ve Sınıflandırılması Talimatı da^[21] antrenör kavramını “Antrenör: TFF tarafından düzenlenen kurslardan mezun olarak, lisans almış veya TFF tarafından denkliliği kabul edilmiş olan kişileri,” şeklinde tanımlamaktadır. Tüm bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere sporculardan sonra spor faaliyetinin gerçekleşmesi için çok önemli olan diğer süje, antrenörler ve teknik direktörlerdir. Gerek bireysel gerek takım sporlarında görev alan antrenör ve teknik direktörler sporcuların başarısını belirleyerek onlara taktik ve rol alacakları pozisyonları gösteren birer yöneticidir. Antrenörler ve teknik direktörler çalıştıkları kulüp ile hizmet sözleşmesi yaparlar ve buna göre üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirirler.

■ MENAJERLER

Spor Hukuku disiplini içerisinde yer alan menajer kavramı sporcu ile doğrudan ilişkilidir. Menajer ile sporcu arasında imzalanan sözleşme ile aralarındaki ilişki başlar. Bu süreçten itibaren her iki tarafın hakları Spor Hukuku tarafından korunur.

Spor Hukuku içerisinde menajerlik kavramına sıkça rastlarız. Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı^[22], menajeri açıkça tanımlamış olup söz konusu talimat uyarınca menajer; belli bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesi müzakeresi yürütmek amacı ile futbolcu veya kulüpleri temsilen gerçek kişileri temsil eder.

■ KULÜPLER

Hangi spor dalında oynayacak ise o spor dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve ilgili federasyon tarafından tescil edilmiş dernekleri (futbolda anonim şirket olarak da kurulabilmektedirler) temsil etmektedir.

Sporcu ile spor kulübü arasında yapılan sözleşme ile spor faaliyeti başlamış olup ilişki kurulur. Bu sözleşmenin adı spor dallarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin futbolda “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi”; basketbol, voleybol ve hentbolda “Tek Tip Sözleşme/Tipik Sözleşme”, atletizmde ise sadece “Sözleşme” şeklinde ifade edilir.

20 Türkiye Basketbol Federasyonu Antrenör Talimatı

21 Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Eğitilmesi ve Sınıflandırılması Talimatı

22 Futbol Menajerleri İle Çalışma Talimatı

III. BAZI SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE FESHEDİLMESİ

Sporcu sözleşmelerinin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4/g maddesi açıkça kapsam dışı bıraktığından bu sözleşmelerin iş sözleşmesi olarak nitelendirilemeyeceği açıktır.

Sözleşmenin niteliğine baktığımızda sporcunun kulüp, teknik direktör ya da antrenörün talimatlarına göre hareket etmeyi, kulübün ise sözleşmede belirledikleri ücretleri sporcuya ödemeyi taahhüt ettiği görülecektir. Dolayısıyla sporcu sözleşmelerine hizmet sözleşmesi demek yerinde olacaktır. Zira TBK m.393/1 de tanımlanan hizmet sözleşmesi özelliklerine bakıldığında *"işçinin işverene bağımlı olarak belirli ya da belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverende ona, zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir"* şeklindeki tanım, sporcu sözleşmesinin niteliği ile örtüşmektedir.

Sporcu sözleşmeleri, belirli süreli hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilir. Sporcu sözleşmesinde sporcular yükledikleri edimin sonucundan sorumlu değildir. Dolayısı ile herhangi bir kulübün, sporcunun sözleşmesini sportif başarısı olmadığı için feshedebilme hakkı yoktur. Yine kulüpler sporcuların faaliyetlerini olumsuz olarak etkileyecek ve fesih nedeni yaratacak herhangi bir davranışta bulunamaz.

Sporcu sözleşmelerinde fesihlerin kendine özgü bazı durumları olduğu görülebilir. Burada sportif başarısızlık sporcunun sözleşmesinin feshedilebilmesi için tek başına bir neden oluşturmasa da sporcunun yaptığı işi ciddiye almaması, antrenörlerinin talimatlarına uygun davranmaması, takım arkadaşları, seyirciler ya da sporcunun medyatik davranışları sonucu oluşan kamuoyu baskısı ile fesih nedeni oluşturabilir. Bazen de sporcu sözleşme gereği taahhüt etmiş olduğu her türlü edimden kasti olarak kaçınabilir ya da edimini eksik yerine getirir. Zira sporcular üstlerine düşen sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmelidir. Son olarak kulübün ihtiyaçlarına göre bazı durumlar fesih nedeni oluşturur. Örneğin, bir başka kulübe devredilen kulübün devri sonunda, bu devre karşı çıkan sporcunun devrolan kulüp ile ilişkisinin feshedilmesi söz konusu olabilecektir.^[23]

A. Futbol Sözleşmelerinin Feshedilmesi

Ülkemizde futbolda sözleşmenin feshedilebilme şartları, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda^[24] açıkça hükme bağlanmıştır.

Kulübün Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'ni haklı sebeple feshedebileceği haller, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda sayılmıştır. Talimata göre futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat hâlinin altı ayı aşması, futbolcunun en az altı ay süreyle kesinleşmiş hak mağduriyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, futbolcunun talimatın 25. maddesinde belirtilen yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi, futbolcunun futbolcu temsilcileri talimatına aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az dört resmi müsabakadan men cezası almış olması hallerinde sözleşme kulüp tarafından feshedilebilir.^[24] Ancak bu durumda kulübün fesih nedenini futbolcuya bildirme

23 AYDOS, Oğuz Sadık, *Sporcu Sözleşmesinin Feshi*, AÜHFD, 62 (3) 2013: s.643-689

24 Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı

yükümlülüğü vardır. Bu bildiri kulübün fesih nedeni içeren bir ihbarnameyi noter kanalıyla futbolcuya bildirmekle yükümlüdür.

Futbolcunun sözleşme nedeniyle yüklendiği edimlerini ifade temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeyi feshetmek isteyen kulüp edimini uygun bir süre içinde yerine getirmesi için futbolcuya süre verdiğini belirten bir ihtarname göndermelidir. Futbolcunun kendisine verilen bu süre içerisinde edimlerini hâlâ ifa etmemesi nedeniyle sürenin sona ermesinden itibaren kulüp 7 gün içerisinde sözleşmeyi feshedebilir. Yani eğer bir kulüp haklı nedenle sözleşmeyi feshedecekse futbolcuya herhangi bir süre vermesine gerek olmayıp eğer futbolcunun sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin ihlali nedeniyle sözleşmeyi feshedecekse futbolcuya uygun bir süre vermek ve sürenin dolmasının ardından sözleşmeyi feshetmekle yükümlüdür.

Eğer futbolcu sözleşmeyi feshedecekse futbolcunun fesih hakkı, ücret alacağıının ödenmemesi, kulübün sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi ya da sportif haklı sebepler doğrultusunda doğar. Öncelikle belirli bir ücret ödeme yükümlülüğü altına giren kulüpler futbolcular ile çeşitli alacak kalemleri üzerinden anlaşılır. Talimat hükümlerini ve uygulamayı dikkate aldığımızda profesyonel futbolcuların kazanç sağladığı beş farklı alacak kaleminin olduğu söylenebilir. Bunlar;

- **Aylık ücret:** *“Ücret, sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutardır”* şeklinde Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının 21. maddesinde düzenlenmiştir. Ancak bu tutar futbolcunun ücret hakkının asgari düzeyde korunması için belirtilmiştir. Zira uygulamada futbolcular kulüpleri ile yaptıkları sözleşmede aylık ücret kalemini diğer alacak kalemleri kapsamında saymaktadırlar. Böylece futbolcuya ayrıca aylık ücret ödenmez. Ama sözleşme gereği bu aylık ücret futbolcunun performansından bağımsız olup her ayın başında futbolcuya ödenmesi gereken ücrettir.
- **Garanti ücret:** Futbolcunun kulübü ile olan ilişkisi devam ettiği süre boyunca diğer etmenlerden bağımsız olarak koşulsuz şartsız hak kazandığı, genelde her sezon için ayrı ayrı düzenlenen ücret çeşididir. Ödeme zamanı ya da ödeme şekli taraflarca belirlenebilir. Garanti ücrette tıpkı aylık ücret gibi futbolcunun performansından bağımsız olarak futbolcuya ödenir.
- **Peşinat:** *Bosman kararı*^[25] sonrasında futbol piyasasına giren bir alacak çeşidi olan peşinat ücreti transfer edilecek futbolcunun sözleşmeyi imzalamasıyla hak

25 Belçika'nın Liège takımında forma giyen Jean-Marc Bosman'ın başvurusu üzerine Avrupa Adalet Divanı 15 Aralık 1995 tarihli kararı ile özetle, öncelikle, futbolun bir ekonomik sektör olarak kabul edilmesi gerektiğini; futbol dahil tüm profesyonel spor dallarının, birer ekonomik alan ve aktivite olarak görülmesi gerektiğini; Avrupa Topluluğu vatandaşı futbolcuların, kontratlarının bitiminin ardından bonservis gibi kısıtlamalarla transferlerinin engellenmesinin hiçbir hukuki dayanağı olmadığını; (ilerleyen yıllarda tüm dünyada kabul edilecektir) AB vatandaşı futbolcuların milliyetlerine dayalı herhangi bir kısıtlamanın (en fazla 5 yabancı oyuncu oynatma kuralı) milli takımlar dışında, yapılmasının yasadışı olduğunu; Bu konuda kulüpler tarafından yapılacak rekabeti engelleyici centilmenlik anlaşmalarının Avrupa Komisyonu tarafından en ağır şekilde cezalandırılacağını; Bu kararların, bundan sonraki gelişmelere de kaynak olacağını, gerekçeli kararında hükme bağlamıştır.

kazandığı bir ücrettir. Taraflarca ödeme şekli ve ödeme yöntemi belirlenebilir. Futbolcunun sözleşmeyi imzalaması ücreti alabilmesi için yeterlidir.

- **Maç başı ücreti:** Futbolcu ile kulübü arasında futbolcunun oynadığı müsabaka başına ücret alması kararlaştırılabilir. Bu ücret belirlenirken taraflar serbesttir. Ancak uygulamada en çok karşılan hâli, futbolcunun maça ilk 11’de çıkması hâlinde taraflarca belirlenen maç başı ücretinin tamamına hak kazandığı, oyuna sonradan dahil olması hâlinde bu tutarın %75’ine, 18 kişilik kadroda yer alması ancak oyuna dahil olmaması hâlinde ise %50’sine hak kazandığı hâlidir.
- **Primler:** Taraflar tamamen kendi özgür iradeleriyle futbolcuya belirledikleri kriterlerin futbolcu tarafından sağlanması ile futbolcuya ödenecek ücrettir. Bu alacak türü tarafların anlaştıkları şartların gerçekleşmesiyle muaccel olur.

Yukarıda belirtilen alacak kalemlerinden herhangi birini alamayan futbolcu, bu nedenle sözleşmeyi feshetmek istediğinde kulübüne noterden keşide edeceği ihtarname ile 30 gün içerisinde alacağının ödenmesini talep eder. Futbolcunun aynı ihtarnameyi bildirmek amacıyla TFF’ye de göndermesi gerekir. 30 günlük süre içinde futbolcunun ücret alacağının ödenmemesi hâlinde futbolcu 7 gün içinde sözleşmeyi feshetme hakkına sahiptir. Futbolcunun kulübü ile olan sözleşmesini derhal feshetme hakkı yoktur.

Kulübün futbolcuya karşı ücret ödeme dışında sözleşmeden doğan diğer edimlerini ifada temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeyi feshetmek isteyen futbolcu, kulübe keşide edeceği bir ihtarname ile uygun bir süre vermesi ve ancak bu sürenin akabinde 7 gün içinde fesih hakkını kullanması gerekir.

Kulübün oynadığı resmi müsabakaların %10’undan daha azında görevlendirilen 23 yaş üstü profesyonel futbolcu, kulübe karşı sportif nedenle fesih hakkı elde eder. Bu durumda futbolcu tarafından yapılacak fesih kulübün söz konusu sezondaki son müsabakasından itibaren 15 gün içinde yapılmalıdır.

B. Futbol Teknik Direktörlerinin/Antrenörlerinin Sözleşmesinin Feshedilmesi:

Futbolda; Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı’nda Teknik Adam *“Teknik sorumlu, antrenör ve amatör çalıştırmacıları”* şeklinde; TFF Teknik Adamların Eğitimi ve Sınıflandırılması Talimatı’nda da antrenör *“TFF tarafından düzenlenen kurslardan mezun olarak, lisans almış veya TFF tarafından denkliği kabul edilmiş olan kişileri”* şeklinde tanımlanmıştır.

TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı’nda Teknik Adam kavramı tanımlanırken açıkça antrenörlerin de bu Talimat kapsamında yer aldığı belirtilmiş olduğundan bu Talimatta yer alan fesih usulü hem teknik adam hem de antrenörleri kapsamaktadır. Teknik adam/antrenörlerin sözleşmelerinin sona erdirilmesi hususu *“VI. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ ve SONUÇLARI”* başlığında yer almaktadır. Talimatın 18. Maddesi, kulüp

tarafından teknik adam/antrenör ile yapılan sözleşmenin derhal feshedilebilmesi için gerekli şartları düzenlemiştir.^[26] Ayrıca kulübün derhal fesih hakkı saklı kalmak kaydıyla, Talimat uyarınca teknik adam/antrenör, sözleşmeden kaynaklanan edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde, kulüp sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, teknik adama/antrenöre noterden keşide edeceği ve bilgi için TFF'ye göndereceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Teknik adam/antrenör, söz konusu mehile rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, kulüp mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde noterden keşide edeceği bir ihtarname ile sözleşmesini feshedebilir.^[27]

Eğer kulüp ile yapılan sözleşme teknik adam/antrenör tarafından kulübün teknik adamın/antrenörün ücretlerini ödemekte ya da sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düşmüş olduğu gerekçesiyle feshedilmek gerekirse yine aynı talimatın 19. maddesi uyarınca sözleşme feshedilebilir.^[28]

Kulüpler ile teknik adamlar/antrenörler, Profesyonel Teknik Adam Sözleşmesi'nden doğan uyuşmazlıkların çözümünde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler. Taraflar eğer Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nu yetkilendiren bir anlaşma yapmamışlar ise söz konusu uyuşmazlık için taraflar İş Mahkemeleri'nde dava açma hakkına sahiptirler. Bu durumda da öncelikle dava şartı arabuluculuk yoluna başvurmaları gerekmektedir.

C. Diğer Spor Branşları:

Diğer spor branşlarında da sporcu ile kulübü ile arasındaki sözleşmenin feshedilmesi, sporcunun bağlı olduğu federasyonun talimatları doğrultusunda ve talimatlara uygun şekilde gerçekleştirilebilir.

26 TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı MADDE 18 - KULÜBÜN FESİH HAKKI (1) Özellikle aşağıdaki haller sözleşmenin derhal feshi için haklı neden teşkil eder: a) Teknik adamın kendi kusurundan kaynaklanmayan sebeplerle hastalık veya istirahat hâlinin İş Kanunu'nda belirtilen süreyi aşması, b) Teknik adamın en az üç ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, c) Teknik adamın haklı bir sebep veya kulübün izni olmaksızın sürekli 3 gün veya bir sezon içerisinde toplam 10 gün veya daha fazla bir müddetle kulübü ile fiilen irtibatını kesmiş olduğunun noter aracılığı ile tespiti, ç) Teknik adamın, Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na veya işbu talimatın 15. maddesinin (e) bendine aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı cezası almış olması. İlgili kulübün bu hükümler uyarınca sözleşmenin derhal fesih hakkını kullanması için yukarıda yazılı hallerin gerçekleşmesinden itibaren İş Kanunu'nda yer alan süre içerisinde, teknik adama noterden göndereceği bir ihtarname ile sözleşmenin haklı nedenle feshedildiğini bildirmesi gerekmektedir. İlgili süre geçtikten sonra haklı nedenle fesih hakkı ortadan kalkacaktır.

27 TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı 18. madde 2. fıkrası

28 TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı MADDE 19 – TEKNİK ADAMIN FESİH HAKKI Kulüp teknik adamın ücretlerini ödemekte ya da sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde, teknik adam sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, kulübüne Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı uyarınca noterden keşide edeceği ve bilgi için TFF'ye göndereceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Kulüp, söz konusu mehile rağmen ücretini ödemediği veya sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini yerine getirmediği takdirde, teknik adam mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde noterden keşide edeceği bir ihtarname ile sözleşmesini feshedebilir.

Örneğin voleybolda; sporcu ile yapılan sözleşmelerin feshine bakıldığında, voleybola ilişkin kuralların ülkemizde Türkiye Voleybol Federasyonu ve Federasyonun oluşturduğu mevzuat kapsamında yürütüldüğü görülecektir. Voleybolda sporcu sözleşmesinin taraflarca anlaşmalı olarak feshedilmesi isteniyorsa, noterde düzenlenmiş ve taraflarca anlaşıldığı belirtilen fesihnamenin yapıldığı tarihten itibaren on işgünü içerisinde Türkiye Voleybol Federasyonu'na gönderilmesi gerekmektedir. Süresi içinde gönderilmeyen fesihnameler geçerli olmaz. Taraflarca sözleşme anlaşmalı olarak feshedildikten sonra serbest kalan voleybolcu, transfer tarihlerine riayet etmek kaydıyla istediği kulüple sözleşme imzalayabilir.

Voleybolcu ile kulüp arasında imzalanmış olan sözleşme, kulüp tarafından feshedilmesi için sporcunun voleybol faaliyeti dışındaki hastalık ve bu nedenle istirahat hâlinin 3 ayı geçmesiyle sporcunun herhangi bir sebeple kulübü ile olan ilişkisini en az 2 ay süreyle kesmiş olması gerekir. Ayrıca Türkiye Voleybol Federasyonu talimatınının 37. maddesinde sporcuya aralıksız 6 ay süreyle hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezası verilmesi de kulübün fesih hakkının doğmasına yol açar.

Eğer sözleşme, voleybolcu tarafından feshedilmek istenirse, voleybolcu ancak kulübün sözleşme gereğince sporcuya yapması gereken ödemeleri vade tarihini takip eden 2 ay içinde yapmaması ve temerrüde düşmesi hâlinde feshetme hakkına sahip olur.

Türkiye Voleybol Federasyonu talimatı uyarınca sözleşmeyi fesheden taraf noter kanalıyla öncelikle bir ihtarname göndermek zorundadır. Bu ihtarnamenin bir örneğini de Türkiye Voleybol Federasyonu'na göndermesi gerekir. Bu tebligata rağmen 15 gün içerisinde sözleşme ile yüklenilen borçların ifa edilmemesi durumunda ilgilinin talebi üzerine sözleşme feshedilebilir.

Basketbol sporunun yönetimi Türkiye Basketbol Federasyonu görev alanı içerisindedir. Bu kapsamda basketbolcuların kulüpler ile yapmış olduğu sözleşmelerde Türkiye Basketbol Federasyonu'nun kurallarına tabidir. Taraflarca yapılan sözleşme anlaşmalı olarak feshedilmek istenirse, tarafların noterde veya Türkiye Basketbol Federasyonunca yetkilendirilen kişi huzurunda bir fesihname düzenlemeleri ve imzalamaları gerekmektedir. İmzalanmış olan bu fesihnamenin yapıldığı tarihten itibaren 5 işgünü içerisinde Türkiye Basketbol Federasyonu'na gönderilmesi zorunludur.

Basketbol kulübü tarafından basketbolcunun derhal feshedilebilmesi için, Türkiye Basketbol Federasyonu Sözleşmeli Basketbolcular Lisans, Tescil ve Transfer Talimatı 32. madde uyarınca aşağıdaki hallerin gerçekleşmiş olması gerekir.

“Kulüp, aşağıdaki hallerde sözleşmesinin bildirimsiz ve derhal feshini Federasyondan talep edebilir:

Sözleşmeli Basketbolcunun; basketbol faaliyeti dışında vaki hastalık ve istirahat hâlinin altı (6) ayı geçmesi veya geçeceğinin önceden tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporuyla anlaşılması, b. Sözleşmeli Basketbolcunun, mücbir sebep durumları hariç, ne sebeple olursa olsun, yedi (7) gün ve daha fazla bir müddetle kulübüyle irtibatını kesmiş olması ve bu süre zarfında tüm müsabaka ve antrenmanlara

katılmadığının noter kanalıyla tespit edilmesi, c. Sözleşmeli Basketbolcuya aralıksız altı (6) ay müddetle hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezasının verilmesi ve bu cezanın kesinleşmesi, d. Sözleşmeli Basketbolcunun kulüp disiplini ve genel ahlak kurallarına aykırı davranışlarda bulunması.”

Ayrıca talimatın 33. maddesi taraflarca yapılacak feshin usulünü de belirtmektedir. Talimata göre taraflardan her biri, iş bu talimata aykırılık yahut karşılıklı yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde, karşı tarafa noter kanalı ile yazılı olarak aykırılığın giderilmesini veya yükümlülüklerin yerine getirilmesini ihtar edecek ve ihtarnamenin bir örneğini bilgi olarak Federasyona iletacaktır. İhtarnamenin uyuşmazlığın karşı tarafına tebliğinden itibaren beş (5) işgünü içerisinde aykırılık giderilmez veya yükümlülük yerine getirilmezse, yazılı olarak noter kanalı ile sözleşmenin feshedilmiş olduğuna karar verilmesi Federasyondan talep edebilir. Talep, takip eden ilk Yönetim Kurulu toplantısında gündeme alınarak karar verilir. Bu madde uyarınca verilecek Federasyon Yönetim Kurulu kararları kesindir.

BÖLÜM 3

ÇALIŞMA HAKKI OLARAK SPOR VE ARABULUCULUK

I. SPORCU ALACAKLARI VE ARABULUCULUK

A. SÖZLEŞMEDEN KAYNAKLANAN ALACAKLAR

Günümüzde sporcuların sözleşmeden kaynaklanan para alacakları için izleyecekleri yolun futbolcular ve diğer sporcular için ayrı olduğunu belirtmiştik. Bu kapsamda futbolcular sözleşmeden kaynaklanan alacakları söz konusu olduğunda taraflar arasında anlaşma olması durumunda TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na başvurabileceklerdir. Taraflar arasında anlaşma olmaması hâlinde ise genel hükümlere göre hareket edilmesi gerekmektedir.

Diğer sporcular için de öncelikle Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın ilgili hükümlerine baktığımızda karşımıza yukarıda da değinmiş olduğumuz üzere 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu Ek Madde 9'un sekizinci fıkrası "*Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Gençlik ve Spor Bakanlığı ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır*" hükmü çıkmaktadır. Bu madde uyarınca sporcuların sözleşmeden kaynaklanan para alacaklarında Tahkim Kurulu'nun yetkili olup olmadığı sorusu karşımıza çıkmaktadır. Ancak burada dikkat edilecek husus maddenin sporcuların sözleşmeden kaynaklanan para alacaklarına herhangi bir atıfta bulunmamış olduğudur. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2012/5555 E 2012/14356 K. sayılı 04.06.2012 tarihli kararında, bu sorunu irdelemiş ve şu karara varmıştır:

“Davacı, davalı derneğin profesyonel güreşçisi olduğunu, 09.09.2003 tarihinden bu yana hizmet akdi ile çalıştığını, sebep gösterilmeksizin haksız olarak dernekle ilişkisinin kesildiğini, bu nedenle 7.000 TL şampiyonluk priminin ödemediğini, fazlaya dair haklarının saklı kalmak kaydıyla 1.000 TL tazminatın davalıdan tahsilini dava etmiştir. Davalı, davacının amatör sporcu olduğunu, ayrıca 5674 Sayılı Yasa uyarınca ihtilafın Tahkim Kurulunca çözümlenmesi gerektiğini beyanla davanın reddini dilemiştir. Mahkemece, 5674 Sayılı Yasa’nın 2.maddesi uyarınca davaya konu ihtilafı çözüm yerinin Tahkim Kuruluna ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik nedeniyle dava dilekçesinin reddine karar verilmiş, hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Görüldüğü üzere uyuşmazlık, yanlar arasındaki ihtilafın Adli Yargıda mı yoksa Tahkim Kurulunda mı çözüleceği konusunda toplanmaktadır. Davacı güreşçi, davalı ise Büyükşehir Belediyesine ait spor derneğidir. Yargıtay bunun üzerine;

SGM Tahkim Kurulu’nun federasyonlarca verilecek kararları itirazın inceleyeceği hükme bağlanmıştır. Para alacaklarına ilişkin uyuşmazlığın çözümünde federasyon bünyesinde oluşturulacak hangi kurulda çözümleneceği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Nitekim Güreş Federasyonunun ana statüsünde bu tür uyuşmazlıklarda hangi merciin görevli olduğuna dair bir düzenleme mevcut değildir. (Örneğin Futbol Federasyonu ana statüsünde bu tür uyuşmazlıkların Futbol Federasyonu bünyesinde oluşturulan “Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nda” çözümleneceği yönünde iki görevi bulunmakta olup, para alacaklarında ihtiyari tahkim yöntemi benimsenmiştir.) Oysa Güreş Federasyonu bünyesinde böyle bir kurul bulunmamaktadır. Dolayısıyla para, ücret vs. alacaklarına ilişkin olarak Tahkim Kurulu’nun itirazın inceleyeceği bir düzenleme mevcut değildir. Bu durumda uyuşmazlığın genel hükümlere göre ve adli yargı mahkemelerinde çözümlenmesi benimsenmelidir ve uyuşmazlıkta da görevli mahkeme davanın açıldığı tarih itibarıyla Asliye Hukuk Mahkemesidir. Öyle olunca, Mahkemece, esasa girilerek tarafların delilleri toplanmalı ve sonucuna göre karar verilmelidir. Aksine düşüncelerle, yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.”^[29]

Böylece sporcuların sözleşmeden kaynaklanan alacakları için başvuracakları yargı yolu da belirlenmiştir.

Bir uyuşmazlık için alternatif uyuşmazlık yolu olan arabuluculuğa başvurulabilmesi içinse ister ihtiyari ister dava şartı arabuluculuk olsun söz konusu uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile çözüme elverişli olması gerekir. Türk hukukunda arabuluculuk faaliyeti, HUAK’ın “Amaç ve Kapsam” başlıklı 1. maddesinin 2. fıkrasında belirtildiği şekliyle yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde uygulanmaktadır.

29 Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2012/5555 E 2012/14356 K. sayılı 04.06.2012 tarihli kararı

Bu düzenleme doğrultusunda kamu hukuku uyuşmazlıklarının arabuluculuk faaliyetinin uygulama alanı dışında bırakıldığı söylenebilir. Buna ilaveten, madde gerekçesinde de belirtildiği gibi, arabuluculuğa özel hukuka ilişkin her türlü uyuşmazlık için başvurulamayacak olup, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri hukuk uyuşmazlıkları için başvurulabilecektir. Dolayısıyla, bir uyuşmazlığın arabuluculuk faaliyeti ile çözüme kavuşturulabilmesi için öncelikle o uyuşmazlığın kamu hukuku uyuşmazlığı olup olmadığı tespit edilmeli, ardından özel hukuka ilişkin olduğu tespit edilen uyuşmazlıkların da tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği iş veya işlemlerden doğup doğmadığı belirlenmelidir.

Spor hukuku yaygın kabul olarak özel hukuk niteliğinde bir hukuk dalı olduğundan ve sporcular çalışma hakkı ve bu işten kazanç elde etme hakkına haiz olduklarından söz konusu uyuşmazlıkların arabuluculuğa dahil olup olmadığı incelenmelidir.

Çalışma hakkı olarak spor, kaynağını Anayasa'nın 48. maddesinde bulmaktadır. Söz konusu maddeye göre, herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir.

Zira sporcunun sözleşme ile bağlı olduğu spor kurumu arasındaki hukuki ilişki hizmet sözleşmesi olsa da bu durum sporcuların işçi, kulüplerinin ise işveren olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. İş hukuku bir işverene bağlı olarak bir hizmet sözleşmesine dayanmak suretiyle çalışanlara özgü bir hukuk dalıdır. Dolayısıyla sporcu ile kulüp arasındaki sözleşme ile bir çalıştırma ilişkisi kurulduğu için İş Kanunu'nun işbu ilişkiye de uygulanması gerektiği düşünülebilir. Ancak 4857 sayılı İş Kanunu sporcuları bu kanun kapsamı dışında tutmuştur. Bu nedenle sporculara TBK'nın hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

İMK'da dava şartı olarak arabuluculuk açıkça *"Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır"* şeklinde tanımlanmıştır.

Dolayısıyla söz konusu tanım dikkate alındığında, sporcuların İş Kanunu kapsamı dışında tutulmuş olması sporcu alacaklarının dava şartı olan arabuluculuk kapsamı dışında bırakıldığına işaret etmemektedir. Çünkü kanunda sadece işçi ve işveren alacağı demekle yetinilmiş herhangi bir teknik kısıtlamaya gidilmemiştir. Dolayısıyla sporcuların da hizmet sözleşmesine tabi olması nedeni ile sporcu alacakları için arabuluculuk dava şartıdır. Buna ilişkin detaylı açıklama zaten aşağıda verilecektir.

İşaret ettiğimiz düzenlemede dikkat edilmesi gereken ilk husus, uyuşmazlığın taraflarına ilişkindir. Arabuluculuğa başvurma zorunluluğunun söz konusu olabilmesi için kanunda sayılan uyuşmazlıkların taraflarının işçi ve işveren olması şart ve yeterlidir. Bu noktada İş Kanunu kapsamında kalan işçi ve işverenlerin yanı sıra İMK'nın 5. maddesi ile TBK'nın ikinci kısmının altıncı bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işverenler veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarında İş Mahkemelerinin görevli kılınması düzenlemesine de dikkat edilmelidir. Zira bu düzenleme gereği, hizmet sözleşmesi kapsamında kalan işçi ile işverenin arasındaki alacak ve tazminat talepleri için iş mahkemeleri görevli olup, tarafların dava açmadan önce bu madde kapsamında uyuşmazlığı arabuluculuğa götürmeleri gerekir.

Gerek doktrinde gerekse içtihatlarda sporcuların kulüpleriyle yapmış oldukları sözleşmelerin niteliğinin bireysel iş sözleşmesi olduğu kabul edilmektedir.^[30] Aynı şekilde Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın *Bosman* kararında, kulüp ile profesyonel futbolcu arasındaki ilişkiyi iş sözleşmesi olarak değerlendirmiştir. Profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmesinin doğal sonucu olarak, işveren kulübün işçi sporcuya emir ve talimat verme hakkı bulunmaktadır. Dolayısıyla açıkça işçi ve işveren konumunda bulunan futbolcu ve kulüp arasında da dava şartı arabuluculuk uygulanmalıdır.

B. DİSİPLİN CEZALARI

Ayrıca değinilmesi gereken bir diğer husus da disiplin cezaları konusudur. Zira uygulamada en fazla futbolda disiplin cezalarının olduğu görülmektedir. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı gereği kulüpler, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerle birlikte; sezonun başlamasından en geç bir hafta önce, bir sonraki sezon uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını TFF'ye göndermek zorundadırlar. Kulüpler TFF'ye tescil ettirdikleri ve uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını imza karşılığında futbolcuya teslim veya noter aracılığı ile tebliğ etmek; futbolcularına verdikleri para cezalarına ait kararlarını, nedenleri, tutarları ve noterden onanmış karar örnekleri ile birlikte, karar tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde noter aracılığı ile futbolcuya ve TFF'ye bildirmek; kadro dışı bıraktıkları futbolculara, antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde hakkın kötüye kullanılması teşkil etmeyecek şekilde saha tahsis etmek ve antrenman koşullarını noter aracılığı ile futbolculara tebliğ etmek; profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimi maluliyet ve ölüm hallerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve gerçekleşen rizikoyu beş günlük süre içerisinde özel sigorta şirketine bildirmek; futbolcularının ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde askerlikle ilgili gerekli belgeleri futbolcusu ile birlikte hazırlayarak TFF'ye sunmak zorundadırlar.^[31] Aksi hâlde kulüp tarafından Profesyonel Futbolcuların Statüsü Transferleri Talimatı'nda düzenlenen usule aykırı olarak futbolcu aleyhine para cezasına karar vermesi ya da verdiği para cezasının eğer varsa futbolcunun alacağından mahsubu mümkün olmayacaktır.

Örneğin; X futbolcusu ve Y spor kulübünü düşünelim. 2018-2019 sezonuna ilişkin kulüp Y tarafından futbolcu X'e disiplinsiz hareketleri olduğu ve kulübün disiplin talimatına aykırı davranışları olduğu gerekçesiyle para cezası verilmiş olsun. Bu para cezaları kulüp tarafından Kulübün Disiplin Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, futbolcu hakkında izinsiz yurtdışına çıkmış olması sebebiyle ve antrenmanı izinsiz ve mesnetsiz terk etmesi sebebiyle verilmiş olsun. Öncelikle kulübün TFF'ye tescil ettirdikleri ve uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını imza karşılığında futbolcuya teslim edip etmedikleri

30 PETEK, Hasan, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, Ankara 2002, s.45

31 Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı 24. Madde

ya da noter aracılığı ile tebliğ edip etmedikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Söz konusu husus gerçekleşmişse, kulübün futbolcuya verdiği para cezalarına ait kararlarını, nedenleri, tutarları ve noterden onanmış karar örnekleri ile, karar tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde noter aracılığı ile futbolcuya ve TFF'ye bildirip bildirmediğine bakılmalıdır. Söz konusu ihtarname ekinde; ihtarname yevmiye numarası taşıyan para cezasına konu yönetim kurulu kararı dahi bulunmadığı tespit edilmesi hâlinde Profesyonel Futbolcuların Statüsü Transferleri Talimatı'nda belirlenen usule aykırı gönderilen para cezasının da futbolcu X'in alacak talebinden mahsup edilemeyeceğine karar verilecektir.

II. TEKNİK DİREKTÖRLERİN/ANTRENÖRLERİN ALACAKLARI VE ARABULUCULUK

İş Kanunu; sporcuları iş kanunu kapsamı dışında bırakmıştır. Ancak; spora ilişkin görev yapan antrenör, idareci, teknik direktörleri bu kapsama dahil edilmemiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 23.05.1960 tarihli kararı ile *“sporcuların bu kanun kapsamı dışında kalmasının sadece sporcular için geçerli olduğunu, antrenörleri kapsamayacağını”* belirtmesi ile antrenör, idareci ve teknik direktörlerin İş Kanunu'na tabi oldukları açıkça belirtilmiş ve tartışmalara son verilmiştir. Dolayısıyla antrenör, idareci, teknik direktörler alacaklarının tahsili amacıyla İş Mahkemelerinde dava açabilecektir. Dolayısıyla kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık izin ücreti gibi ödenmeyen alacaklar, aksine bir anlaşma yoksa İş Mahkemelerinde çözüme kavuşturulacaktır.^[32] Bu durumda da dava şartı arabuluculuk söz konusu olacaktır.

Ancak ülkemizde tamamen ayrı bir statüye ve mevzuata sahip olan futbolda Anayasa Mahkemesinin 18.01.2018 tarih, 2017/136 E. ve 2018/7 sayılı kararına kadar bu kural geçerli değildi.^[33] 02.03.2019 tarihine kadar TFF'nin Statüsünün 55. ve 56. maddeleri uyarınca düzenlenen Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatına göre spor kulübü ile sporcu, antrenör, menajer ve teknik direktörler arasında doğan futbol ile ilgili tüm uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu münhasır olarak yetkili kılınmış, kurulun üst yargı yolu olarak da Tahkim Kurulu yetkilendirilmişti. Böylece TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu spora ilişkin tüm alacaklarda tek yetkili kurum hâline getirilmişti. Bu anlaşmazlıklara ilişkin adli mahkemelerde dava açılması mümkün değildi. Ancak Anayasa Mahkemesi 18.01.2018 tarihinde TFFKGHK'nin 5. maddesinin 2. fıkrasını iptal etmiştir. Bu hüküm gereği söz konusu münhasır yetki kaldırılmıştır. Dolayısı ile iş mahkemelerinde dava açabilecek olan ve sporcular

32 Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 2010/45651 E., 2010/35814 K., 02.12.2010 tarihli kararı; *“Davacı, kıdem ve ihbar tazminatı alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. İster özel hakem ister genel mahkemede görülsün sporcu ile kulüp arasında alacaklarla ilgili uyuşmazlıkta iş kanunu hükümlerinin uygulanması olanağı bulunmamaktadır. Ancak antrenör, teknik direktör, idareci, masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyuşmazlıklarda, bağlı buldukları federasyonun özel hükümleri dışında iş kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur. Davacının voleybol antrenörü olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyla aktif spor yapması için hazırlayan antrenörün İş Kanunu kapsamında işçi olarak kabul edilmesi gerekmektedir.”*

33 Karar için Bkz: Dipnot 20

dışında sporla ilgili görev yapan antrenör, idareci, teknik direktörler açıkça dava şartı arabuluculuk kapsamında değerlendirilmelidir. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu talimatının yeni hâli gereği teknik direktörler, antrenörler ve idareciler kulüplerle aralarında sözleşme yaparken Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkili olmasını istemeleri hâlinde sözleşmeye mutlaka hüküm koymalıdır. Aksi hâlde söz konusu uyuşmazlık için Uyuşmazlık Çözüm Kurulu yetkili olamayacak ve dava ancak İş Mahkemelerinde görülecektir.

Tüm bunlardan hareketle, arabuluculuk konusunu ikiye ayırıp incelemekte fayda vardır. Eğer taraflar anlaşma ile^[34] Uyuşmazlık Çözüm Kurulunu görevlendirmişler ise Uyuşmazlık Çözüm Kurulu görevli olarak davaya bakacak olup, dolayısıyla söz konusu uyuşmazlık dava şartı arabuluculuk kapsamı dışında kalacaktır. Ancak sözleşmeye anlaşma konmaması durumunda diğer şartların da sağlanması durumunda uyuşmazlık dava şartı arabuluculuk kapsamına dahil edilecektir.

III. MENAJERLİK SÖZLEŞMESİ VE ARABULUCULUK

Spor Hukuku içerisinde menajerlik kavramı ve kavramın hukuki niteliği oldukça tartışmalıdır. Ancak spor disiplininde sıkça rastladığımız menajerlerin sporcu ile aralarında imzaladıkları sözleşme ile bir hukuki ilişkinin başladığı açıktır. Bu ilişki nedeniyle haklarının da Spor Hukuku tarafından korunması gerekir.

Daha anlaşılır olması açısından günümüzde Türk Spor Hukuku'nda futbol üzerinden menajerlik kavramını inceleyebiliriz. Futbolcu menajerliği sözleşmesindeki menfaat çatışmasına ilişkin düzenlemeler TFF tarafından çıkarılan Futbol Menajerleri Çalışma Talimatında yer almaktadır. Talimat gereği futbolcu menajeri futbolcu ile kulüp arasında sağlıklı bir iletişimin kurulmasına yardımcı olmak suretiyle hem futbolcu hem de kulüpler açısından transfer ve diğer işlemlerin daha rahat ilerlemesini sağlar. Sporcu ile menajeri arasındaki hukuki ilişkiyi başlatan menajerlik sözleşmesi, Futbol Menajerleri Çalışma Talimatı 2. maddesinde "*menajerlerin futbolcu veya kulüp ile imzalayacakları, örneği TFF tarafından hazırlanmış yazılı sözleşme*" şeklinde ifade edilmektedir. Bu sözleşmede futbolcu ile menajer arasında belirlenen tüm alacak kalemlerinin yazılı şekilde belirtilmesi gerekmektedir ve futbolcu menajerliği sözleşmesi en fazla 2 yıllık süre için yapılabilir. Taraflar aralarındaki anlaşmayı devam ettirmek isterlerse her iki yılda bir yeni sözleşme yapmakla yükümlüdürler.

Futbol Menajerleri Çalışma Talimatı'nda belirtilmiş olduğu üzere, futbolcu menajerliği belirli bir ücret karşısında yapılacağı gibi herhangi bir ücret almadan da yapılabilir. Ancak eğer menajerlik herhangi bir ücret almadan yapılacaksa futbolcu menajerliği sözleşmesinin eksik, iki tarafa borç yükleyen sözleşme özelliği gösterdiği söylenir. Futbolcu menajerliğine ilişkin doktrindeki hakim görüş, futbolcu menajerliğinin isimsiz sözleşme niteliği olduğu

34 HUAK 18/A/18; "Özel kanunlarda tahkim veya başka bir alternatif uyuşmazlık çözüm yoluna başvurma zorunluluğunun olduğu veya tahkim sözleşmesinin bulunduğu hâllerde, dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmaz."

yönündedir.^[35] Ancak Yargıtay'ın futbolcu menajerliği sözleşmesinin simsarlık sözleşme ya da komisyonculuk sözleşmesi olarak değerlendirdiği kararları da mevcuttur.^[36] Dolayısıyla futbolcu menajerliğinin hukuki niteliği incelenirken; söz konusu sözleşmeyi isimsiz sözleşme mi, simsarlık sözleşmesi mi yoksa komisyoncu sözleşmesi mi olarak nitelendireceğimiz önem arz etmektedir.

Bilindiği üzere simsarlık sözleşmesi TBK'nın 520. ve devamı maddelerinde düzenlenmektedir. Taraflar arasında bir sözleşmenin kurulması imkânının hazırlanması veya kurulmasına aracılık edilmesinin üstlenildiği ve ilgili sözleşmenin kurulması hâlinde ücrete hak kazanıldığı sözleşmeye TBK gereği simsarlık sözleşmesi denilmektedir.^[37] Futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği incelendiğinde menajerlik faaliyetinin simsarlık faaliyeti ile benzerlikler gösterdiği söylenebilir. Ancak bu husus kanaatimizce menajerlik faaliyetinin simsarlık faaliyeti olarak TBK'nın 520. maddesinde değerlendirilmesi için yeterli değildir. Zira burada dikkat edilecek husus simsarın sözleşmeye sadece aracılık etme yetkisi varken menajer içerisinde bulunduğu hâlin durum ve koşullarına göre futbolcu adına sözleşme de yapabilir.^[38] Ayrıca dikkat edilecek bir diğer hususta futbolcu menajerliği sözleşmesinin ücretsiz düzenlenebilirliği oluşudur.

Futbolcu menajerliği sözleşmesinin komisyonculuk sözleşmesi olarak değerlendirilmesi hâlinde, TBK'nın 532 ila 545. maddeleri devreye girecektir. TBK'da komisyoncu bir ücret karşılığında kendi adına ve müvekkili hesabına hukuki işlem yapmayı üstlenmektedir. Ancak futbolcu menajerliğinin bir alım satım komisyonculuğunun olmadığı açık olup kanunda belirtilen diğer komisyon işleri kapsamına dahil edilip edilmeyeceği de tartışmalıdır. Zira bir futbolcunun menajeri olan bir kimse futbolcunun transferinin gerçekleşmesi için hem futbolcudan hem de kulüpten ücret talep etmiş ise bu durumda menfaat çatışması ortaya çıkacaktır.

Futbol Menajerleri Çalışma Talimatı'nın 19. maddesinin 2. fıkrasında "*menajerin hizmet verdiği taraf*" ifadesinden menajer ile futbolcu ya da kulübü arasındaki sözleşmenin bir hizmet sözleşmesi olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu nedenle karmaşalara son verebilmek adına taraflar, menajerlik sözleşmesinde bu ilişkinin bir hizmet mi, danışmanlık mı, temsil mi yoksa başka bir yasal ilişki mi olduğunu belirtmesinde fayda görülmektedirler.

35 PETEK, Hasan, Lisanslı Olmayan Futbol Menajeriyle Yapılan Sözleşmenin Geçerliliği, Ankara Barosu Dergisi, 2017/1, s. 183-214.

36 "Taraflar arasında B.K. madde 520 gereğince geçerli bir Simsarlık sözleşmesi olup, simsar'ın yaptığı çalışmanın nakte dönüşmesi hâlinde ücret talep edebileceği de izahtan varestedir." Bkz., Yargıtay 13. HD, E:2013/15789-K:2014/16309, www.lexpera.com.tr, (Erişim: 30.10.2017)

"Uyuşmazlığın futbolcu menajerlik komisyon sözleşmesinden kaynaklanmasına ve davalının sıfatına göre, dosyanın temyiz incelemesi Dairemizin görevi dışında olup, Yüksek 13. Hukuk Dairesinin görevi dahilindedir." Bkz. Yargıtay 19. HD, E:2014/18896-K:2015/6729

37 ŞAHİNİZ, C. Salih, *Türk Borçlar Hukukunda Gayrimenkul Tellallığı (Emlak Komisyonculuğu Emlak Danışmanlığı) Sözleşmesi*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2002, s. 7; *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1992, s. 452-453 Türk Borçlar Kanunu 520. madde

38 SARIHAN, Banu Bilge, *Menajerlik Sözleşmesi*, Sayram Yayınları, Konya 2016.

Futbolcu ya da kulüp ile menajer arasında herhangi bir uyuşmazlık meydana geldiğinde hangi hukuki nitelikte yer alan sözleşme hükümlerinin uygulanacağı tartışmalıdır. Futbolcu menajerliği çalışma talimatının söz konusu uyuşmazlığı gidermede yetersiz kalması hâlinde genel hükümlere gidilmelidir.^[39] Bu bağlamda her sözleşme kendi özelinde değerlendirilerek simsarlık, komisyonculuk ya da hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerde hangisinin uygulanacağı belirlenmelidir. Ancak söz konusu özel sözleşmelerden öncelikli olan ve en çok örtüşen kanaatimizce simsarlık sözleşmesidir. Bu yüzden ilgili uyuşmazlığın giderilmesinde futbolcu menajerliği çalışma talimatının yetersiz kalması hâlinde önce simsarlık sözleşmesine gidilmeli ardından diğer sözleşme hükümlerine bakılmalıdır.

39 “Federasyon ile kulüp, federasyon ile hakem, sporcu, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ile kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklar için federasyonun kendi özel yasalarında veya hukuk talimatlarında özel kurullar ve tahkim şartı benimsenmiştir. Bu nedenle sporcu, antrenör gibi kimselerin işverenleri olan kulüplerle ilgili uyuşmazlıklarda öncelikle bağlı olduğu federasyonun kurullarına başvurması gerekmektedir.” Bkz., Yargıtay 7. HD, E:2014/11411-K:2014/23332, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 30.04.2018

BÖLÜM 4

SPOR HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN UYGULAMALAR

UYGULAMA 1:

Futbolcu A ile Y Spor Kulübü ve X Spor Kulübü arasında 23.08.2015 tarihinde Profesyonel Futbolcu Geçici Transfer Sözleşmesi imzalanmıştır. Taraflar arasında akdedilen sözleşme gereğince futbolcunun 23.08.2015 tarihi ile 31.05.2016 tarihleri arasında davalı X Spor Kulübü bünyesinde forma giyeceği taraflar arasında kararlaştırılmıştır. Futbolcu A, ligde oynanan 34 karşılaşmanın 7'sinde ilk 11'de yer almış, 5'inde oyuna sonradan dahil olmuştur. Ancak Futbolcu A, sezon ortasında geçirdiği rahatsızlık sebebiyle maçlara devam edememiştir. Futbolcu A'nın takım arkadaşları, antrenöre Futbolcu A'nın sigara bağımlılığı nedeniyle bu rahatsızlığı geçirdiğini ve disiplinsiz hareketleri nedeniyle takımda yer almadığı yönünde beyanlarda bulunmuş ve onu etkilemişlerdir. Bunun üzerine antrenör kulüp yöneticilerine bu durumu bildirerek ortak bir karar alınmasını sağlamış ve Futbolcu A'nın sözleşmesi feshedilmiştir. Futbolcu A kendisine haksızlık yapıldığını düşünmektedir. Bunun için kulübün kendisini ikna edecek bir gerekçe yahut tatmin edici bir tazminat miktarı önermemesi hâlinde haksız feshe ilişkin dava açmak üzere avukata başvurmaya hazırlanmaktadır. Bir avukat ile görüşmeye gittiğinde sözleşmesinin feshedilmesinin özel gerekçelerini ve ihtiyaçlarını sorgulayan Avukat T öncelikle arabuluculuk yolunun denenmesini müvekkilinin acil ve önemli menfaatlerinin korunması açısından evla görerek müvekkiline tavsiyede bulunmuştur.

UYGULAMA 2:

Futbolcu S, E Spor Kulübünde futbol oynamaktadır. Taraflar arasında 10.08.2016 başlangıç 31.05.2019 bitiş tarihli Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi ve 16.08.2016 imza tarihli Sözleşme başlıklı ek sözleşme imzalanmıştır. Bu sözleşme gereği kulüp davacı futbolcuya her ay 50.000 TL ve maç başı 5.000 TL ödeme taahhüdü vermiştir. Futbolcu S, çok düzenli ve sorumluluk sahibi bir futbolcu değildir. Her antrenmana da düzenli olarak katılmamaktadır. Futbolcu, E Spor Kulübü'nden sözleşmeden kaynaklanan alacaklarını alamayınca sözleşmesini haklı nedenle feshetmiştir. Ancak E Spor Kulübü, futbolcuyla arasında imzalanan sözleşme hükümlerine aykırı hareket edildiğini, kulüp tarafından futbolcuya sözleşmeye aykırı hareketlerinden dolayı para cezası verildiğini, futbolcuya verilen para cezalarının futbolcuya yapılan ödemelerden mahsup edilmesi gerektiğini, bu mahsup sonucunda futbolcuya alacağından fazla ödeme yapıldığını düşünmektedir. Futbolcu sözleşmeden kaynaklanan alacaklarına ilişkin bir avukatla görüşmüş olup avukat kendisine arabuluculuk yolunun denenmesi gerektiğini, bu şekilde tarafların daha hızlı şekilde çözüme kavuşacaklarını söylemiştir. Futbolcu S bu işe sıcak bakmaktadır.

UYGULAMA 3:

Teknik direktör E, F Spor Kulübünde çalışmaktadır. Taraflar arasında 17.10.2015-31.05.2016 tarihleri arasında geçerli olmak üzere Teknik direktör Sözleşmesi imzalanmıştır. Taraflar, Teknik direktör Sözleşmesinde teknik direktör E'ye kulüp F tarafından 2015-2016 futbol sezonu için 200.000 TL peşinat ücreti, 25.01.2016-31.05.2016 tarihleri arasında geçerli olmak üzere aylık 100.000 TL ücret verilmesi, işbu ücretlere ek olarak 2015-2016 sezonu sonunda bir üst lige çıkması hâlinde 1.000.000 TL şampiyonluk primi ödenmesi hususunda anlaşmışlardır. Kulüp F, teknik direktör E ile olan sözleşmesini aralarında yaşanan bir tartışmada teknik direktörün kulüp yöneticilerinin üzerine yürümesi sebebiyle 08.03.2016 tarihinde tek taraflı olarak feshetmiştir. Ancak kulüp F, sözleşmeyi tek taraflı olarak ve neden göstermeksizin, mehil de vermeksizin feshetmiştir. Teknik direktör, sözleşmeden kaynaklanan alacaklarının tahsili amacıyla dava açmak istemektedir. Bunun için Spor Hukuku alanında çalışan bir avukat ile görüşmüş ve avukat kendisine bu alacağa ilişkin önce arabuluculuk başvurusunda bulunmasını tavsiye etmiştir.

UYGULAMA 4:

Basketbolcu Z, T Spor Kulübünde basketbol oynamaktadır. Basketbolcu Z oldukça başarılı bir oyuncudur. Z ile menajer M arasında 26.08.2019 başlangıç, 26.08.2021 bitiş tarihli bir Menajerlik Sözleşmesi imzalanmıştır. Taraflar arasında yapılan sözleşme

gereğince menajerin basketbolcu Z'ye ödenmesi gereken her bir sezonun yıllık brüt ücretinin %10'una hak kazanacağı, sözleşme basketbolcu tarafından haklı bir gerekçe olmaksızın feshedilirse basketbolcunun menajere ifaya ekli ceza olarak 150.000 TL ödeyeceği kararlaştırılmıştır. Basketbolcu Z, menajeri M'nin kendisinin transfer olmak istediği F Spor Kulübü'ne değil de T Spor Kulübü'ne transferini sağlayınca menajer M ile çalışmaya devam etmek istemediğine karar vermiş ve sözleşmeyi feshetmiştir. Menajer M, Basketbolcu Z'nin transfer olmak istediği kulüple hiçbir görüşme de gerçekleştirmediği. Menajer M, alacaklarını tahsil edemeyince basketbolcu Z'ye karşı dava açmak istemektedir. Ancak avukatı bu uyuşmazlığın daha hızlı çözülebilmesi için arabuluculuk yolunu denemelerinin kendisine daha fazla fayda sağlayacağını belirtmiştir.

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

1. Baştürk, Faruk, *İş Hukuku'nda Profesyonel Futbolcu*, Beta Yayınları, Mayıs 2007
2. Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, *Spor Hukuku*, Yetkin Yayınları, 3. Baskı Ankara 2017
3. Gerçeker, Hasan, *Spor Hukuku Spor Tahkim Kurulları Spor Genel Müdürlüğü*, Seçkin Yayınları, Ekim 2016
4. Güman, Nihat: "*Spor Tahkim Mahkemesi Arabuluculuk (Mediasyon-Uzlaştırma) Kuralları*", Y. 2009, C.1, İstanbul
5. Kocasakal, Hatice, *Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)*, Vedat Yayınları, İstanbul 2013
6. Tanrıver, Süha, "*Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk*", TBB Dergisi S.64 Y. 2006
7. Üçışık, H. Fehim, *Spor Hukuku*, Ötüken Yayınları, 2017
8. Vieweg, Klaus: *Spor Hukukunun Büyüsü*, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y.2010, C.1

